

Framtidsscenarioer 2030

Bostaden, bilen, biffen, butiken och börsen.

AV: FUTUREWISE & SCIENCE PARK JÖNKÖPINGS LÄN | 2023

VAD HÅLLER DU I DIN HAND?

Klimatkrisen blir mer och mer akut. Den digitala utvecklingen drar fram snabbare än någonsin. Den moderna, medvetna och granskande kunden ställer nya höga krav på en mängd branscher. Kompetensbristen är ett faktum, samtidigt som arbetstagare ställer högre krav på framtida arbetsgivare.

Men med stora utmaningar kommer ännu större möjligheter. Och i en tid där spelplanen hela tiden utvecklas, är förmågan att kunna hantera, förutse och agera efter förändringar i omvärlden en nyckelfråga för alla organisationer. Nationellt, så väl som i den lilla kommunen i Jönköpings län.

Därför har vi samlat några av Sveriges kunnigaste aktörer och trendspanare inom fem

områden. Områden som det företagsfrämjande systemet i Jönköpings län tillsammans identifierat som extra viktiga för framtidens lokala företag:

- Kompetens och mötesplatser
- Morgondagens kund
- Grön omställning
- Digital transformation
- Resiliens

Den här trendrapporten är en förlängning av "Morgondagens kund" och är framtagen av Peter Siljerud, Futurewise.

Rapporten är framtagen inom ramen för projektet Preview, som drivs av Science Park Jönköpings län och finansieras av Region Jönköpings län och Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Inledning

Vår värld förändras ständigt i vad som kan upplevas som ett allt snabbare tempo. Även om planeringshorisonterna för många organisationer är långa måste samtidigt beslut fattas här och nu. De vägval som görs idag kommer ofta få påverkan en lång tid framåt. Många av besluten kommer att behöva fattas på osäkra grunder, men med en bättre förståelse för de skiften vi nu ser minskar risken att välja fel. Att skaffa en framtidsberedskap är avgörande, även om framtiden alltid måste hanteras med stor ödmjukhet.

Denna rapport presenterar ett antal scenarier som ger olika framtidsbilder av hur vår värld kan komma att se ut år 2030. Detta mållår är valt så långt bort i tiden att omvärlden på ett avgörande sätt ska ha förändrats jämte i dag, men inte så långt bort att det förlorar relevans. Vissa delar av scenarierna är relativt realistiska givet de trender vi ser redan i dag, medan andra är mer spektakulära – och spekulativa – för att kittla fantasin. Det troliga är att framtiden kommer att innehålla inslag från flera av scenarierna, liksom förstås en del annat som i dag är svårt att förutspå.

2005 myntade regeringens utredare Stefan Edman den finurliga rubriken "Bilen, biffen, bostaden" till en rapport som studerade människors vardagsliv. Grundtanken var att titta på vad i våra liv som har en negativ klimatpåverkan. Alliterationen – att allt börjar

på bokstaven b – har sedan av andra kompletterats med ytterligare områden som "butiken" och "börsen". Just dessa fem teman har vi valt att fokusera på i denna scenarioanalys. En förklaring av begreppen ges här:

1. Bostaden

Hur kommer våra boendepreferenser att se ut framöver?

2. Bilen

Hur kommer våra kommunikationer och transporter se ut i framtiden?

3. Biffen

Hur kommer vår matkonsumtion förändras?

4. Butiken

Hur förändras vår konsumtion av varor och tjänster?

5. Börsen

Hur kommer svenskarnas ekonomi att förändras?

Denna rapport tar ett brett grepp om dessa frågor och målar upp ett framtidsscenario mot år 2030 för var och ett av dessa områden. För att inte skena iväg helt och hållet utgår varje

scenario från ett antal trender inom respektive område. Dessa trender beskriver de mest tongivande förändringarna och ligger till grund för scenariernas beskrivning. Som alltid när man skapar framtidsscenarioer är det en balansgång mellan det triviala och det helt otänkbara. Vi har valt att skapa relativt realistiska scenarier, utan att för den skull med säkerhet kunna hävda att allt i rapporten kommer att hända. Vi spänner bågen för att skapa viss dynamik i framtidsstankarna, men inte så hårt att den går av.

För att bredda de fem huvudscenarierna har rapporten kompletterats med kortare "tänk om"-scenarier för respektive område. Varje "tänk om"-scenario kan i sig tyckas långsökt eller rent av löjväckande, men genom att våga tänka nya tankar kan vi skapa en mental framtidsberedskap. Till skillnad från huvudscenarierna så har tänk om-scenarierna inte ambitionen att vara heltäckande och kompletta, utan de behandlar enstaka potentiella händelser. Tanken är att du ska reflektera över vad som skulle hända om dessa extrema förändringar verkligen skedde och vilka konsekvenser detta skulle få för er verksamhet.

"Tänk om" kan också tolkas som en uppmaning att tänka om – att tänja tanken och överväga ifall dagens beslut och arbetssätt är de rätta i ljuset av tänkbara framtidsförändringar. Fundera själv

på vilken påverkan respektive scenario skulle få för dig och din verksamhet. Och kanske våga tänka om.

Vårt att notera är att dessa tänk om-scenarier är helt fristående och saknar koppling till varandra och även till huvudscenariot. Det gäller alltså att nollställa hjärnan innan man kliver in i varje nytt scenario för att utforska det.

Även om ingen med säkerhet kan förutspå framtiden kan vi med scenariotänkande skapa en bättre framtidsberedskap, kanske kan vi – som hjärnforskaren Martin Ingvar uttryckte det – se det som "minnen från framtiden". Vår förhoppning är att denna rapport ska bidra till inspiration, reflektion och diskussion kring vilka konsekvenser vårt handlande idag kan leda till i framtiden.

/Peter Siljerud, Futurewise

INNEHÅLL

1. Bostaden	s.6	4. Butiken	s.21
2. Bilen	s.11	5. Börsen	s.26
3. Biffen	s.16		

1. Bostaden

Hur kommer våra boendepreferenser se ut framöver

TRENDER:

Bort från staden:

Sveriges storstäder tappar i attraktion som en följd av dyra bostäder, trängsel liksom ökad kriminalitet och terrorhot. Flyttlassen går i huvudsak till närförort och mindre städer.

Hemmet som borg:

I takt med en allt oroligare omvärld med terrorhot, gängskjutningar och potentiella pandemier blir hemmet en allt viktigare plats för många. Det är där man känner sig trygg vilket uppgraderar hemmets funktion och roll.

Hållbart byggande och energieffektivitet:

Hållbarhet är en central trend inom bostadssektorn. Byggnader konstrueras med miljövänliga material, solenergi och andra energieffektiva teknologier används för att minska klimatpåverkan och energiförbrukning.

Smarta hem:

Teknologiska framsteg har gjort det möjligt för människor att skapa smarta hem där enheter och system är anslutna till nätverket. Människor kan styra belysning, uppvärmning, säkerhet och apparater genom sina smartphones eller röststyrning.

Flexibla bostadslösningar:

Flexibla boendalternativ blir allt populärare, inklusive co-living, delad bostad och mikrobostäder. Människor är mer öppna för att dela utrymmen och anpassa sina bostadslösningar efter sina behov.

Framtidsscenario

Demografiska processer, som rör befolkningens fördelning, storlek och sammansättning, är ofta mycket långsamma. Men vid 2030 kan vi se hur tidigare boendetendenser, på en flytt rörelse ut från storstäder börjar tillta på riktigt. Stress, köer och trafikrusning har alltid funnits, men tycks tillta med åren. Lägg till detta gängskjutningar, överhängande terrorhot och fortsatt skenande bostadspriser och vi kan konstatera att staden har mist lite av sin forna charm.

För vissa kommer också en önskan om ett mer naturnära eller tryggare liv att få dem att välja bort stadskärnor. Det som tycks locka är i första hand stadsnära kranskommuner, som erbjuder både en närhet till staden, men samtidigt en viss distans. Även landsbygden har fått sig ett uppsving, en utveckling som stöds av möjligheten för allt fler att kunna distansarbete liksom de ständigt förbättrade e-handelskoncepten. Man kan samtidigt inte tala om en regelrätt "grön våg" då storstäderna fortsätter att växa av egen kraft genom det stora

barnafödandet – dock inte i huvudsak genom inflyttning.

Som en följd har hemmet i större utsträckning börjat betraktas som en borg av trygghet i en allt oroligare omvärld. Människor söker en fristad med högt välbefinnande i sina bostäder, vilket har gett upphov till en rad förändringar och innovationer som omdefinierar hur vi lever och interagerar med våra boenden. Teknologiska framsteg har gjort hemmen intelligenta och anpassningsbara till varje individ. Smarta system är inbäddade i varje hörn, med automatiserad belysning, uppvärmning och säkerhet som anpassar sig efter människors preferenser. Röststyrning och artificiell intelligens möjliggör smidig interaktion, och människor kan kontrollera sina hem med en enkel fras eller knapptryckning. Kylskåpen övervakar livsmedelsnivåer och skapar inköpslistor, medan robotassistenter tar hand om tråkiga hushållsuppgifter som tvätt och städning.

Hållbarhet och miljömedvetenhet har trängt in i bostadssektorn på djupet. Byggnader har förvandlats till levande ekosystem som integrerar

naturliga element med modern design. Miljövänliga material används för konstruktion, och solpaneler och andra energieffektiva teknologier är snudd på standard i varje hem. Hemmen genererar sin egen rena energi och bidrar till att minska klimatpåverkan och beroendet av icke förnybara resurser.

Konceptet "energy-as-a-service" har fått ett genomslag, vilket innebär att hushåll inte längre behöver fundera på hur de ska värma upp sina bostäder på ett effektivt sätt. De har ett tjänsteavtal, liknande ett mobiltelefonavtal, med en energitjänsteleverantör som tar hand om installation och underhåll av alla tekniska installationer som behövs. Energitjänsteleverantören täcker således investeringskostnaderna och tar istället ut en månadsavgift av slutanvändaren. Framväxten av energy-as-a-service har också bidragit till att uppnå EU:s energieffektivitetsmål genom att övervinna problemet med privata hushålls ovilja att investera i energieffektivitetsåtgärder.

För nybyggnation finns avancerade digitala verktyg som på förhand kan ge uppskattningar för

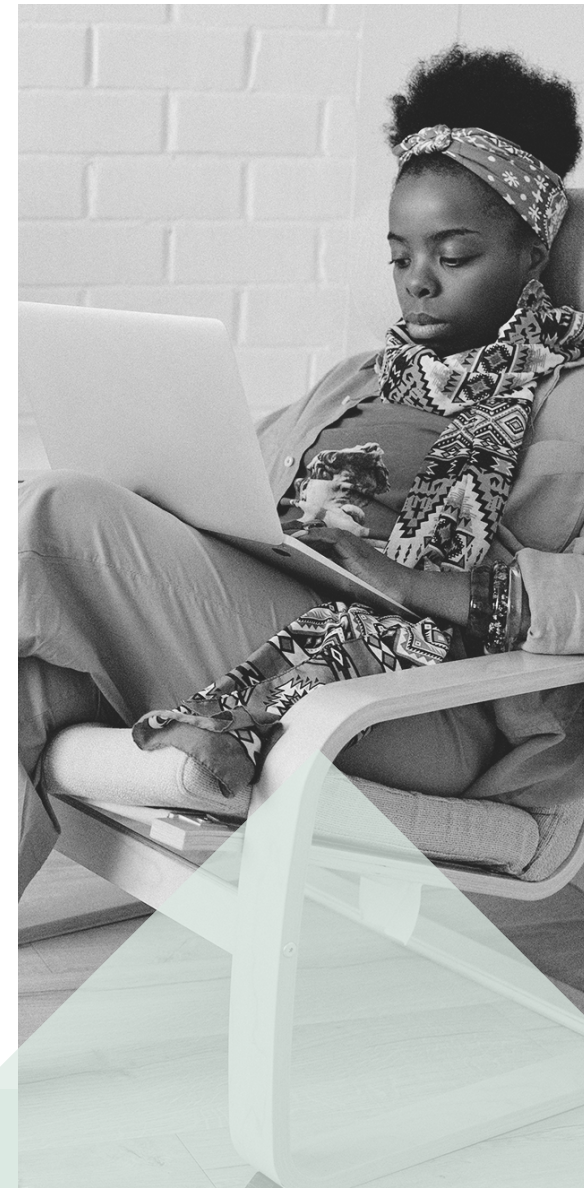
miljöpåverkan, energieffektivitet, livstidskostnader, uppgraderingsmöjligheter och möjligheter för senare återvinning. Planeringsverktyg kan också ge rekommendationer för hur material eller byggkomponenter kan bytas ut mot mer miljövänliga alternativ. Med virtual reality (VR) finns möjligheten att testa olika layouter och virtuellt vandra igenom rum innan de byggs. Byggnadens åldrande över tid kan visualiseras liksom framtida behov av renovering eller uppgradering. Även utvecklingen av nya byggmaterial går betydligt snabbare än tidigare, understött av den snabba AI-utvecklingen. Förutom att minska materialproduktionens miljöpåverkan är fokus inte bara på prestanda, utan på hela livscykeln.

Flexibilitet har blivit en kärnprincip för hur många människor väljer att bo. Traditionella boendeformer har gett plats åt nya, innovativa alternativ. Co-living har blivit en populär lösning, särskilt bland unga, där människor delar boendeytor och skapar gemenskaper som gynnar social interaktion och resursdelning. Delade bostäder har gjort det möjligt för människor att välja mindre utrymmen utan att offra komfort eller funktionalitet. Mikrobostäder,

optimerade för effektivitet och minimalism, har blivit en trend för dem som prioriterar enkelhet och minskad konsumtion.

Hemmet har också blivit en central punkt för individuell och för all del kollektiv utveckling. Människor investerar tid i att skapa grönskande oaser i trädgårdar och med hydroponisk inomhusodling. Utbildnings- och arbetsplatser integreras i vissa fall med hemmet, där flexibla arbetsarrangemang möjliggör fjärrarbete och skapar en bättre balans mellan arbete och fritid. Denna integration av livsaspekter har stärkt känslan av samhörighet och välbefinnande.

Vi kan konstatera att hemmet 2030 är en plats karakteriserad av trygghet, hållbarhet, teknologi och anpassning. Genom hållbart byggande, smarta system och flexibla boendialternativ har människor skapat en framtid där deras bostäder inte bara tillfredsställer deras grundläggande behov utan också stärker deras livskvalitet och samhörighet.

Nästa generations uppkopplade hem

År 2030 har vår vardag genomgått en djupgående förändring med en fullständig integrationen av teknik i boendet. Hemmen har blivit snudd på en levande organism, sammanvävd med avancerad teknologi och konstant anslutna nätverk. Med enkla kommandon eller gester styr människor varje aspekt av sina liv genom sina olika intelligenta enheter.

Efter en lång arbetsdag känner hemmet av personernas närvaro och anpassar sig automatiskt. Belysningen dimmas efter humör, favoritlåtarna spelas och temperaturen justeras utifrån situationen. Det smarta kylskåpet har identifierat att mjölken börjar ta slut och har redan lagt en beställning för leverans. Köket övervakar automatiskt matlagningspreferenserna och hälsosamma recept rekommenderades, anpassade till den föredragna dieten. En virtuell kock, guidar dig steg för steg genom varje recept. Vissa har till och med en robotkock i hemmet, även om de fortfarande är dya.

Fönstren är utrustade med adaptivt glas, som ändrar ton för att reglera solljus och inre temperatur. Solpaneler på taket ser till att sköta strömförsörjningen och överskottsel säljs till energinätet. Under kvällen förvandlas vardagsrummet till en hemmabio, en visuell oas av virtuella projektioner och omgivande ljud. Varför inte välja att vara på en strand i Karibien eller bland stjärnorna i rymden, allt genom enkla kommandon.

Familjer har blivit vana vid att hålla möten i virtuella rum, där deltagarna är närvarande genom hologram. Kollegor från hela världen ansluter sig till diskussioner, och skolbarn deltar i klassrum med virtuell närvaro. Det har öppnat dörrar till nya nivåer av komfort, effektivitet och gemenskap, där teknik fungerar i harmoni med människor och skapar en ny form av boendeupplevelse.

Off-grid

År 2030 har en betydande förändring skett i hur människor väljer att leva i Sverige. Att

bo utanför elnätet och den traditionella infrastrukturen – off-grid –, har blivit en populär livsstil för vissa. I hela landet har småskaliga off-grid-samhällen dykt upp, ofta dolda i skogen eller vid små sjöar. Dessa samhällen har omfamnat solenergi och vindkraft som sina huvudsakliga energikällor. Solpaneler pryder taken på små självförsörjande stugor, och vindkraftverk snurrar över horisonten. Det långvariga kriget i Ukraina har tvingat inte bara länder, utan även många enskilda hushåll att säkra sin egen energitillförsel.

Uppkopplade hemsystem ger invånarna möjlighet att övervaka och optimera sin energiförbrukning i realtid, vilket bidrar till minimalt energislöseri. För att inte nämna framväxten av smarta och energieffektiva vitvaror och hushållsapparater, särskilt utformade för att fungera optimalt med en begränsad energiförsörjning.

Vattenförsörjningen har också anpassats för ett liv off-grid. Regnvatten samlas in och filtreras för att förse samhällena

med vatten, både dricksvatten och för bevattningsändamål. Invånarna använder också avancerad teknik för att effektivt återvinna och rena avloppsvatten.

Transporterna är också anpassade för att minimera miljöpåverkan. Cykling, eldrivna fordon och gemensamma delningssystem används flitigt för korta resor, och dessa samhällen främjar kollektivt resande för längre sträckor. Off-grid-livsstilen har gynnat hållbar odling och självförsörjning på matfronten. Invånarna odlar sina egna grönsaker och frukt i närbelägna trädgårdar och växthus. Biodiversitet främjas genom ekologisk odling och regenerativt jordbruk, vilket skapar en harmonisk balans mellan människor och naturen. Off-grid har inte bara gett människor en hållbarare livsstil utan har också främjat gemenskap och samarbete, vilket lockar flera. Även om fenomenet är marginellt i ett större perspektiv är riktningen tydlig – allt fler skyr städer för att finna en mer harmonisk livsstil.

VR-boende

År 2030 har boendet för många genomgått en häpnadsväckande metamorfos tack vare framväxten av augmented reality (AR)-boenden. Genom att använda AR-headset, eller företrädesvis AR-glasögon, har människor förvandlat sina fysiska bostäder till mångsidiga, dynamiska digitala miljöer. Med en enkel gest kan en tom vägg förvandlas till en solnedgång över Paris, och ett tomt vardagsrum kan bli en virtuell konsertarena där dina favoritartister framträder. Fantasier blir verklighet när bostadsinnehavare anpassar sitt boende efter humör, behov och önskningar. Ett tryck på en knapp kan ta dig från en avkopplande oas till en futuristisk arbetsplats med högteknologisk design.

Färgscheman, möbeldesign och dekor kan ändras med några klick, vilket eliminerar behovet av fysiska förändringar. En student kan förvandla sitt sovrum till en levande djungel för avkoppling eller en rymdstation för att förbättra kreativitet och koncentration under studier.

AR-boenden sträcker sig bortom estetik – de integrerar även funktion. Virtuella assistenter hjälper till att hantera vardagliga uppgifter och scheman. Köket kan förvandlas till en kulinarisk verkstad där recept projiceras på diskbänken och steg-för-steg-anvisningar håller kocken på rätt spår. AR-designers och utvecklare har blomstrat och erbjuder skraddarsydda teman och upplevelser för varje individ.

Bostäder är inte längre statiska platser – de är levande, anpassningsbara utrymmen som ger utlopp för kreativitet och fantasi, och som främjar gemenskap i en alltmer digitaliserad framtid. Fusionen av den fysiska och digitala världen har blivit en saftig utmaning för fastighetsbranschen att hantera.

2. Bilen

Hur kommer våra kommunikationer och transporter se ut i framtiden?

TRENDER:

Elektrifiering och hållbara transportalternativ:

Fortsatt fokus på att minska koldioxidutsläppen leder till ökad elektrifiering av fordon, både i persontransport och inom godstransporter. Ökande användning av elbilar och laddinfrastruktur kan förväntas.

Minskade arbetsresor:

Antalet som arbetar hemifrån ökade kraftigt under pandemin och många vill fortsätta med det, såvida arbetsgivarna tillåter det. Detta kan komma att innebära färre, men längre arbetsresor.

Digitala förarstöd:

Inom fordonsindustrin läggs stora resurser på digitala förarstöd, även om de tidigare förhoppningarna om en snabb introduktion av självkörande fordon har dämpats.

Delningsekonomi och mobilitetstjänster:

Konceptet med delningsekonomi kan fortsätta att påverka hur människor reser och transporterar sig. Delning av fordon, samåkningstjänster och andra mobilitetslösningar kan utvecklas ytterligare.

Minskad biltrafik i städer:

Politiska incitament kan få bilkörandet att minska, särskilt i innerstadsmiljöer. Istället byggs annan infrastruktur med fler bussfiler, bredare cykelbanor, samt fler trottoarer och övergångsställen.

Framtidsscenario

År 2030 har Sverige upplevt en omvälvande förändring inom transportsektorn som har gett upphov till en mer hållbar, flexibel och teknologidrivnen rörlighet. Tunga drivkrafter som snabb teknisk utveckling, en tilltagande klimatkris och kraftfulla politiska beslut har varit pådrivande och delvis lett till förändrade beteenden.

Med ett ökat fokus på att minska koldioxidutsläppen har såväl persontransporter som en stor del av godstransporterna övergått till elektrifierade alternativ. Andelen elbilar utgör nu 50 procent, men för nybilsförsäljningen närmar sig siffran snabbt 100 procent på grund av sjunkande tillverkningskostnader för batterier. Få väljer att köpa en ny bensin- eller dieseldriven bil, då andrahandsvärdet förväntas bli lågt. För nu är det bara fem år kvar tills alla nya bilar måste vara helt koldioxidneutrala. Laddinfrastrukturen har parallellt med detta expanderat och blivit en naturlig del av stadsmiljön, liksom snabbladningsstationer längs motorvägar som har gjort det möjligt för människor att resa långa sträckor utan att oroa sig för räckviddsångest.

En teknikutveckling som dock inte har hållit vad den har lovat är autonoma fordon på nivå 5, det vill säga fordon som inte kräver någon mänsklig interaktion alls oavsett trafikförhållanden. Även om drömmen om helt självkörande fordon inte har materialiserats, har framsteg inom AI och sensorer möjliggjort en djup integration av teknik i bilarna. Förarassistanssystem har blivit avancerade och tillförlitliga, vilket har ökat säkerheten och komforten för alla på vägarna. Bilar kan nu kommunicera med varandra och med infrastrukturen för att undvika kollisioner och optimera trafikflödet. Men människan spelar fortfarande en viktig roll.

Teknikutvecklingen har också lett till en rad innovativa lösningar. Bilar kan öppnas och startas med biometriska sensorer, exempelvis fingeravtryck eller irisskanning som identifieringsmetoder. Man kan också spåra sin bil för att se vem som för stunden kör den, i vilken hastighet och vart den är på väg. Många föräldrar spärrar bilarna för sina vuxna barn så att de endast kan köra bilarna i en viss hastighet inom ett visst geografiskt område. Och blir bilen stulen kan ägaren på distans stanna den och låsa dörrarna, tills poliserna enkelt kan plocka upp biltjuven. Ingen bilfärd är längre helt

privat. Vissa försäkringsbolag erbjuder nedsatta försäkringspremier för de som framför sin bil på ett säkert sätt och inte kör för snabbt eller kör mot rött. Vid en eventuell olycka finns en "svart låda" precis som på flygplan. Denna färdskrivare loggar händelserna precis innan olyckan och kan användas av polis eller försäkringsbolag för att skapa en bild av vem som egentligen har gjort vad.

Politiska beslut har emellertid lett i en riktning som på olika sätt försöker begränsa bilåkande, av trängsel- och klimatskäl. I exempelvis Stockholm har biltrafiken minskat med 30 procent de senaste tio åren. Vissa tidigare bilgator har stängts av permanent i städer, medan andra endast är öppna för biltrafik på vardagar. Istället satsas stort på kollektivtrafik, fler och bredare cykelbanor och trottoarer, liksom rejält höjda parkeringsavgifter. Framtida planer inkluderar cykelbanor "i luften", särskilt i farliga korsningar, för att frikoppla bilister från cyklisterna.

Covid-19-pandemins påverkan på våra arbetsmönster var betydande med en kraftigt minskad pendling. Trafikminskningen för arbetspendling har sedan gradvis fortsatt att minska och är nu närmare

30 procent lägre än innan pandemin. Många har upptäckt fördelarna med att arbeta hemifrån och har valt att fortsätta med detta när det är möjligt. Detta har resulterat i minskade arbetsresor och mindre trängsel på vägarna under rusningstid. Människor har istället valt att använda sin extra tid och flexibilitet till att engagera sig i personliga intressen och umgås med sina nära och kära.

Delningsekonomin har fått ett mer genomgripande genomslag inom resande och transporter. Förutom mikrotjänster som fokuserar på cykel, elcykel och elscooter, börjar förfarandet bli mer vedertaget även för bilar. Mobilitet-som-en-tjänst, en form bilpool på steroider, har utvecklats till en mogen och integrerad del av transportlandskapet, framför allt i städer.

Via digitala plattformar, framför allt den populära "Go2Car", får man tillgång till det fordon man för stunden behöver, vilket minskar behovet av att äga en egen bil. Även samåkningstjänster har blivit en naturlig del av människors vardag. Förutom att vara mer resurseffektiv, har den nya delningskulturen också främjat social interaktion. Även om det finns samåkningstjänster där man kan välja samresande som helst vill sitta tysta. Digital rating och rankning

är den förtroendebyggande grundplåten i dessa lösningar. Resandet har på så vis blivit mer "sömlöst" där man enkelt kan skifta till det trafikslag som för stunden lämpar sig bäst, utifrån personliga preferenser gällande tid, pris och klimatpåverkan.

Även semestermönstren tycks genomgå en förändring där vissa minimerar flygresor av klimatskäl. Hållbara semester mål marknadsförs hårt och många väljer att stanna hemmavid. Naturupplevelser och ekoturism fortsätter växa som företeelser. Flyget har dock kämpat hårt för att möta klimatkrisen och vissa flygplan tankas nu med 100 procent hållbart bränsle. Den kanske största förändringen kring semestrande är de personliga AI-baserade reseassistenterna som ger rekommendationer och hjälper till att skraddarsy resor utifrån individuella preferenser och behov. Liksom förstås att hantera bokning av resor, boende och aktiviteter.

På det hela taget har Sverige år 2030 genomgått en transportrevolution som har omformat hur människor rör sig och transporterar sig. Elektrifiering, fler hemmakontor, digitala förarstöd och delningskultur har skapat en mångfacetterad och innovativ framtid

för transportsektorn. Denna nya era av rörlighet har inte bara minskat miljöpåverkan utan också ökat människors livskvalitet och flexibilitet i en snabbt föränderlig värld.

Hackade affärssystem

År 2030 står Sveriges moderna transportnät inför en allvarlig och överraskande utmaning. Hackare har riktat sina attacker mot landets taxi- och lastbilsflotta, och resultatet har varit kaos på gatorna och förödelse för resenärer och samhället som helhet.

Ett nätverk av taxibilar, som drivs av det ledande svenska taxibolaget "EcoRide", har blivit målet för sofistikerade cyberattacker. Hackarna har utnyttjat sårbarheter i bilarnas självkörande teknik och fjärrstyrningsfunktioner. Genom att manipulera fordonskontrollsystemen har de fått möjlighet att stänga av motorer, ändra rutter och manipulera färdriktningar.

Hundratals taxibilar över hela Sverige drabbas av avbrott i sina system. Bilar som tidigare varit på väg till flygplatser, tågstationer och arbetsplatser stannar plötsligt, och trafiken kollapsar snabbt.

Pendlares rutiner störs, och människor blir strandsatta i timmar. Värst av allt kanske är

alla sjuktransporter som blir stående. Även stora delar av logistiken har brutit samman då även vissa åkerier har drabbats. EcoRide och myndigheterna arbetar febrilt för att återställa ordningen. Samtidigt sprider sig oro bland allmänheten.

Förtroendet för den nya självkörande tekniken minskar, och människor undviker att använda både autonoma taxibilar och andra former av självkörande fordon.

Elektriska flygplan tar över

År 2030 har många svenska städer omformats av Lillium, som har blivit "flygets Tesla". Deras koncept med elektriska flygplan som kan lyfta vertikalt har tagit flygtransporter till en ny nivå och förändrat hur människor och varor rör sig i landet. Många svenska städer har integrerat elektriska flygplan i sin infrastruktur med start- och landningsplatser i eller nära centrum. Resenärer kan smidigt använda Lilliums flygplan för att undvika trafikstockningar och korta ner pendlingstider.

Lillium har också påverkat hur människor planerar sina resor. En affärsresenär kan snabbt ta sig mellan olika städer för möten och konferenser – för att snabbt komma hem samma dag. Mikroturismen har blivit en ny industri där privatpersoner ger sig iväg med elektriska flyg för att upptäcka olika delar av Sverige både snabbt och billigt.

Men det är också mer miljövänligt. Elektriska flygplan minskar utsläppen och bullret som tidigare har präglat städerna. Ett koldioxidneutralt resande är inte längre en dröm – det är vardag. Samtidigt har stadsplanering omdefinierats. Tidigare trafikstockningar och trängsel har minskat i stadskärnorna eftersom färre människor behöver använda vägarna för pendling. Istället har städerna blivit gröna oaser där människor trivs och umgås.

Den digitala reserevolutionen

Att distansarbete fick ett genomslag under pandemin var bara en försmak för vad som skulle komma. 2030 är de digitala mötesplattformarna så sofistikerade att

många har slutat att resa i jobbsammanhang helt och hållet. Den virtuella 3D-världen Metaverse har blivit ett integrerat och oundgängligt element i samhället. Denna virtuella plattform har omformat sättet vi kommunicerar, samarbetar och reser där fysiska resor ses som en absolut sista utväg.

I en värld där Metaverse har blivit en del av vardagen, har affärsmöten, konferenser och sociala evenemang omformats till livfulla och realistiska digitala upplevelser. Individer kan delta i virtuella möten med kollegor från hela

världen, simulera närvaro på exotiska platser och delta i evenemang utan att lämna sina hem. Denna övergång har inte bara minskat resekostnader och tidskrävande förflyttningar, utan även bidragit till en minskning av miljöpåverkan genom att eliminera behovet av långa flygningar och transporter.

Men det är inte bara företag och skolor som har integrerat Metaverse som en central del av sin verksamhet. Även en ny form av "digital turism" har uppstått, där människor utforskar och interagerar med virtuella

världar som replikerar historiska platser, fantasiländer och fiktiva äventyr. Människor kan utforska antika tempel, simma med virtuella valar eller interagera med kända historiska personligheter, allt medan de behåller den komfort och bekvämlighet som hemmet erbjuder.

Trots framstegen finns också utmaningar. Samhället kämpar med att hitta en harmonisk balans mellan det virtuella och det verkliga. Personlig interaktion och en känsla av närvaro kan ännu inte helt ersättas av det digitala.

3. Biffen

Hur kommer vår matkonsumtion förändras?

TRENDER:

Miljömedveten kosthållning:

Allt fler konsumenter och producenter prioriterar hållbarhet och miljövänliga produktionsmetoder. Det inkluderar val av lokalt odlade och säsongsbetonade livsmedel, minskat matsvinn, användning av återvinningsbara förpackningar, etc.

Växtbaserad kost och flexitarianism:

Ökande intresse för växtbaserad kost har lett till en ökning av vegetariska och veganska alternativ. Majoriteten äter förvisso inte helt vegetarisk eller vegansk mat, men allt fler väljer ändå att minska sitt köttintag och omfamna en flexitarisk kost.

Matleveranser populärare:

Matleveranser som beställs online har blivit allt vanligare. Det ger konsumenter bekvämlighet och tillgång till olika maträtter och ingredienser utan att behöva besöka en fysisk butik eller restaurang.

Funktionell mat:

Ökat fokus på hälsa och välbefinnande har lett till ett ökande intresse – för vissa – för funktionella livsmedel, superfoods och kosttillskott som kan förbättra olika aspekter av hälsan.

Transparens och spårbarhet:

Konsumenter vill veta mer om ursprunget och produktionsmetoderna för den mat de köper. Teknologier som blockkedjan används för att öka transparensen och spårbarheten i leveranskedjan för livsmedel.

Snabbhet, bekvämlighet och portabilitet:

Många upplever en stressig vardag med ett livspussel som måste gå ihop, vilket leder till tidsbrist och färre traditionella mattider. Att äta snabbt eller på språng – eller både och – blir ett vanligare förekommande fenomen.

Framtidsscenario

Vid pass 2030 har svenskarna genomgått en påtaglig förändring i sitt sätt att äta och förhålla sig till mat. Med ökad medvetenhet om miljö och hälsa har en matrevolution i det tysta skapat en framtid där hållbarhet, diversifierad kost och teknologiska innovationer styr matkonsumtionen.

Miljömedveten kosthållning är en central del av denna förändring. För såväl konsumenter som producenter har hållbara livsmedel blivit prioriterat. Val av livsmedel som är lokalt odlade och säsongsbetonade har blivit normen, vilket minskar koldioxidavtrycket och stärker kopplingen mellan mat och odlare. När man köper mat i butik eller på restaurang framgår klimatavtrycket direkt med tydlig märkning.

En viktig drivkraft bakom detta är den digitala spårning av råvaror, material och komponenter som blivit vedertagen. Transparens och spårbarhet har blivit ledande principer i matkonsumtionen. Konsumenter kräver att veta mer om matens

ursprung och produktionsmetoder. Teknologier som blockkedjan har revolutionerat hur information om matens resa från gård till bord kan spåras och delas. Detta har ökat tilliten mellan konsumenter och producenter och främjat etiska och hållbara beslut. Minskade matsvinninsatser har också lett till att matresurser utnyttjas mer effektivt. Plastförpackningar är förpassade till historien till följd av politiska beslut kombinerat med innovativa nya miljövänliga material.

Växtbaserad kost och flexitarianism har också transformerat matscenen. Ett ökat intresse för växtbaserad kost har resulterat i en explosion av vegetariska och veganska alternativ. Många väljer att omfamna en flexitarisk livsstil där köttkonsumtion minskas och grönsaker och växtbaserade proteiner blir huvudingredienserna. Även alger har blivit ett allt populärare inslag i maten. Det är särskilt unga som driver utvecklingen, men även många äldre ställer om. Restauranger och snabbmatskedjor har efter hand anpassat sina menyer för att inkludera olika kostpreferenser och smaker. Alla äter förstärkt inte vegetariskt, men den totala andelen i maten fortsätter att öka.

Själva maten produceras av jordbrukare på ett resurseffektivt sätt, eftersom de vet exakt vilken gröda de ska plantera och när. Plantering av grödor sker med precision, vid exakt rätt tidpunkt, med rätt gödning och lämpliga bekämpningsmedel. Genom tillgång till stora datamängder och avancerade AI-system kan de optimera odlingen baserat på offentlig miljöinformation, väderprognoser eller data från sensorer på gården. Drönare har också blivit ett viktigt verktyg för att övervaka odlingarnas tillväxtstadier, grödans hälsa och jordvariationer. Men de fortsatta klimatförändringarna har också drivit fram nya typer av skadedjur och angrepp liksom förlust av biologisk mångfald. Omväxlande översvämningar och torka med vattenbrist gör det till en utmaning för den gröna näringen att hantera situationen.

Nya teknologiska landvinningar skapar också förändrade beteenden. De som har råd investerar i ett AI-kylskåp som via en kamera håller koll på vilka matvaror och produkter man har hemma. Utifrån detta kan inte bara automatiska inköpslistor skapas, utan man får även tips på recept som baseras på den mat man har hemma för stunden. Eller vilka

kompletteringar som behövs för att skapa innovativa maträtter. Även hemleveranser av matvaror som beställs online har vuxit kraftigt. Årets julklapp 2030 blev det "roterande kylskåpet", ett kylskåp som går att snurra på så att det vänds till utsidan av huset. På så sätt kan matleverantören direkt ställa in varorna i kylan. För lägenhetsboende har kylida paketautomater blivit allt vanligare. Dessa står i portuppgångarna och där förvaras matpåsarna väl kylida tills de boende hämtar dem.

Matleveranser från restauranger har också tagit en central plats i matkulturen. Onlinebeställningar av mat har blivit en vardagsrutin, vilket ger konsumenter tillgång till en mängd olika kulinariska upplevelser utan att behöva lämna hemmet. Matleveransplattformar erbjuder allt från gourmetmåltider till färdiga måltidskit, och teknologiska innovationer har gjort det möjligt att upprätthålla kvalitet och smak även efter leverans. Vissa erbjuder till och med dröjarleveranser för maximal snabbhet. Men kravet på bekvämlighet gäller även för de som lagar mat i hemmet. Allt fler söker produkter som är semifärdiga, må det vara färdigskalad potatis, förberedd salladsmix eller ett ägg kokat, skalat och klart.

Hälsa och välbefinnande har blivit en prioritet för många, och detta har drivit på ett ökat intresse för funktionell mat. Människor söker livsmedel som inte bara mättar utan också har positiva hälsoeffekter. Superfoods, kosttillskott och funktionella livsmedel som stöder specifika hälsoaspekter, allt från matsmältning till immunitet, har vuxit i popularitet och utgör en integrerad del av många människors kost. För många är emellertid en lunch eller middag bara ännu ett av alla dagens passager man måste ta sig igenom enklast möjligt. On-the-go-segmentet har vuxit kraftigt med mat som snabbt och effektivt kan intas, ofta i hållbar form.

Det kanske mest påtagliga är att det är så många olika strömningar parallellt. Nya typer av råvaror, tillagningssätt, dieter och annat tilltalar vissa grupperingar – medan andra dras till traditionell husmanskost eller onyttig snabbmat. Är det något som karakteriserar de senaste årens utveckling av mat och livsmedel är det just den ökade individualismen. Många personer har också en form av debet- och creditsystem, där man skiftar mellan det hjärnan ibland säger (ät nyttigt) och det hjärtat ibland säger (jag är "värd" det här). Båda är en reaktion på ängslighet och många skiftar mellan det hälsosamma och det njutningsbaserade.

Sammantaget kan man säga att vår matkonsumtion 2030 har blivit polariserad mellan en rad motsatser: det lokala och det globala, det hälsosamma och det onyttiga, det senaste och det nostalgiska, det billiga och det luxuösa, det snabba och det långsamma.

Genetiskt anpassad mat

År 2030 har maten genomgått en revolutionär transformation, tack vare en djupare förståelse för individuella behov och avancerade genetiska och teknologiska framsteg. Personlig kostanpassning är nu normen, där varje människas kostvanor är skraddarsydd för att främja hälsa och välbefinnande.

Genom enkla genetiska tester analyseras människors DNA för att identifiera unika näringsbehov och intoleranser. Med resultatet som grund utformas individuella kostplaner med exakt balanserade näringsämnen och ingredienser som främjar optimal hälsa. Om exempelvis en genetisk analys visar att någon har en benägenhet för låg järnabsorption, kan deras kost inkludera fler källor av lätt absorberbart järn.

Teknologiska hjälpmedel spelar en central roll i denna kostanpassning. Personliga AI-assistenter analyserar konstant hälsodata och övervakar näringsintag. En sensor i kroppen kan mäta näringsnivåer i realtid

och skicka signaler till din smarta enhet när det är dags att äta specifika livsmedel. Liksom att avråda från att ta ytterligare en kanelbulle vid fiket.

Måltider levereras på begäran via autonoma matleveranser eller 3D-utskrifter i hemmet. "Matskrivarna", som de har kommit att kallas, kombinerar ingredienser baserat på varje individs näringsbehov och personliga smakpreferenser. Om en person exempelvis behöver extra omega-3-fettsyror, kan matskrivaren lägga till en omega-3-rik ingrediens i måltiderna. Restauranger erbjuder unika matupplevelser där menyer skapas i realtid baserat på gästernas genetiska profil och aktuella hälsostatus. Kockar och AI-algoritmer samarbetar för att skapa rätter som inte bara är utsökta, utan också anpassade för individuella behov. Som en följd har vi sett kroniska sjukdomar och hälsoproblem minska när människor får exakt de näringsämnen de behöver.

Den personliga kostanpassningens fördelar måste också vägas mot frågor som rör

integritet och etik, i takt med den tyngre rollen teknik och genetik får i människors liv. Och förstås, många struntar helt i detta och beställer den gamla vanliga hamburgaren på grillen.

Labbdjar kött tar över

År 2030 har en revolutionerande förändring skett i köttindustrin med så kallad cellbaserad köttproduktion som den dominerande metoden. Traditionell djurhållning har minskat avsevärt när teknologiska framsteg och hållbarhetskrav har drivit fram en ny era av köttproduktion.

På biofabriker och produktionsanläggningar skapas kött genom att odla levande celler från djur i en kontrollerad miljö. Dessa celler delas och multipliceras, vilket resulterar i äkta kött utan att behöva föda upp och slakta djur. Miljöpåverkan minskar dramatiskt, med betydligt mindre utsläpp av växthusgaser och minskad mark- och vattenförbrukning jämfört med konventionell djurhållning.

Köttet som produceras är av hög kvalitet och näring, med samma smak och textur som traditionellt kött. Det kan anpassas för att uppfylla specifika smakpreferenser och näringsbehov. Exempelvis en atlet som behöver extra protein kan få kött med hög proteinhalt, medan någon med hjärt- och kärlproblem kan få kött med sänkt fettinnehåll.

Restauranger och snabbmatskedjor har omfamnat denna förändring. Menyer är nu fyllda med en mångfald av cellbaserade köttretter – allt från hamburgare och korvar till biffar och kycklingnuggets. Konsumenter har vant sig vid att välja mellan olika sorters cellbaserat kött, var och en med sina egna smakprofiler och näringsmål. Medan vissa fortfarande skyr utvecklingen som elden, är påverkan tillräckligt stor för att få en reell påverkan på hela matindustrin.

Insekter en del av framtidens kost

År 2030 har en övergång till hållbar och resurseffektiv matproduktion lett till en ökad acceptans och popularitet för insekter som en källa till näring. Insekter har blivit ett allt vanligare inslag i människors kostvanor, och deras näringsrika egenskaper och minimala miljöpåverkan har gjort dem till en viktig komponent i det framtida matlandskapet.

I livsmedelsbutiker och restauranger har insekter integrerats på olika sätt i menyer och produkter. En rad innovativa livsmedel har dykt upp, från proteinrika insektsburgare till kryddiga insektsnacks. Kanske mest tydligt vid de stora hamburgerkedjornas lansering av "bugburgers". Konsumenter har vant sig vid smaken, och insekter har blivit en del av den dagliga kosten på liknande sätt som traditionella proteinkällor.

Denna förändring har inte bara gynnat människors hälsa utan också miljön. Insekter

kräver minimala mängder vatten, foder och utrymme för att producera samma mängd protein som traditionella boskapsdjur. Bönder har anammat insektsodlingar som en effektiv och hållbar metod för att möta den ökande efterfrågan på proteiner.

Samtidigt som insekterna har blivit en del av den globala matkulturen, har traditionella rätter och tillagningssätt inte försvunnit. Istället har de smält samman i den moderna matrevolutionen. Insekter används som komplement till traditionella ingredienser och ger en intressant twist till välkända rätter.

Förändringen har inte bara främjat hälsa och hållbarhet utan också utmanat normerna för vad som anses vara god och näringsrik mat.

4. Butiken

Hur förändras vår konsumtion av varor och tjänster?

TRENDS:

E-handel fortsätter växa:

Onlineshopping fortsätter att ta mark och påverkar traditionella detaljhandelskanaler. Människor handlar alltmer online, vilket har lett till ökad konkurrens och behov av snabb och bekväm leverans.

Ökad individualisering av konsumtionen:

Teknologiska framsteg inom AI och datadriven personalisering leder till en ökad individualisering av konsumtionsmönstren. Företag kan skapa skräddarsydda produkter och tjänster baserat på kunders preferenser och beteenden.

Hållbar konsumtion:

Med ökad medvetenhet om miljöfrågor väljer allt fler konsumenter produkter och tjänster som är mer hållbara och miljövänliga. Det inkluderar val av återvunna produkter, minskad plastanvändning och stöd för företag med starka hållbarhetsinitiativ.

Digitala plånböcker och kryptovalutor:

Ökande acceptans av digitala betalningsmetoder och kryptovalutor påverkar hur människor handlar och spenderar pengar.

VR och AR i konsumtionen:

Teknik som virtual reality (VR) och augmented reality (AR) används för att förbättra och anpassa köpupplevelsen genom att låta konsumenter prova produkter digitalt innan de köper.

Polariserad konsumtion:

Konsumtion polariseras mellan lyx och lågkostnadssegmentet, medan mellansegmentet – förvisso det största – fortsätter att krympa.

Framtidsscenario

År 2030 har konsumtionslandskapet genomgått en radikal förvandling som har omdefinierat hur människor handlar och interagerar med produkter och tjänster. Drivet av teknologiska framsteg och en ökande medvetenhet om hållbarhet har konsumtionen blivit mer anpassad, hållbar och virtuell än någonsin tidigare.

E-handeln fortsätter att växa så det knakar inom de flesta segment, för att sammantaget stå för 35 procent av den totala konsumtionen. Människor från olika hörn av världen söker i hög grad bekvämlighet och mångfald i det digitala shoppingutbudet. Tidspressade konsumenter uppskattar företag som kan snabba upp transaktion och leverans. Detta har skapat en ny dimension av konkurrens, där företag tävlar om att erbjuda den mest sömlösa shoppingupplevelsen. I vissa svenska städer erbjuder leverantörer leverans inom en timme från köptillfället.

Traditionella detaljhandelskanaler har som en följd fått omforma sig eller ge vika när onlineshopping har fortsatt att växa. De senaste tio åren har över 10 000 fysiska butiker tvingats att stänga, vilket förstås har förändrat hur våra städer ser ut. Många butiker och kedjor som säljer basvaror tvingas rätta sig efter utvecklingen och vi ser fler varuautomater, drive-throughs och självservicebutiker. Genom avancerad AI-teknik som identifierar personer och varor är allt fler fysiska butiker helt utan personal. Kunderna plockar upp de varor de vill ha och promenerar ut genom dörren – varpå betalningen sker helt automatiskt. Andra butiker går i diametralt motsatt riktning och satsar på upplevelsebaserad shopping. Vissa anordnar kändisträffar, mingel, inspirerande föredrag eller provsmakningar. De blir veritabla mötesplatser som levererar livehändelser, allt för att locka nyfikna potentiella kunder.

Virtual reality (VR) och augmented reality (AR) har blivit en integrerad del av konsumtionsupplevelsen. Kunder kan nu utforska produkter och prova dem digitalt innan de fattar ett köpbeslut. Genom VR kan

de "besöka" butiker och showrooms virtuellt och interagera med produkterna som om de vore fysiskt närvarande. AR-appar gör det möjligt för kunder att se hur produkter skulle passa in i deras hem eller klädstil innan de köper dem.

Konsumenternas cynism tycks också bli alltmer utbredd. Den ändlösa strömmen av reklam och kommersiella halvsanningar gör det till en utmaning för konsumenten att navigera i flödet och känna tillit. Faktum är att många upplever att mer information ofta skapar mer förvirring än klarhet. Storytelling och autenticitet blir således viktiga komponenter för att nå fram genom bruset. Vi vill ha en tilltalande, hållbar story, som kan bygga förtroende. Vi vill få hjälp att jämkna alla motstridiga fakta för att lättare orientera oss och fatta bättre köpbeslut. Det krävs verkliga människor, passionerade tillverkare och entreprenörer av kött och blod vi lättare kan relatera till. Föga förvånande har olika kunskapsledare och influencers fått ett allt större inflytande på våra köpbeslut.

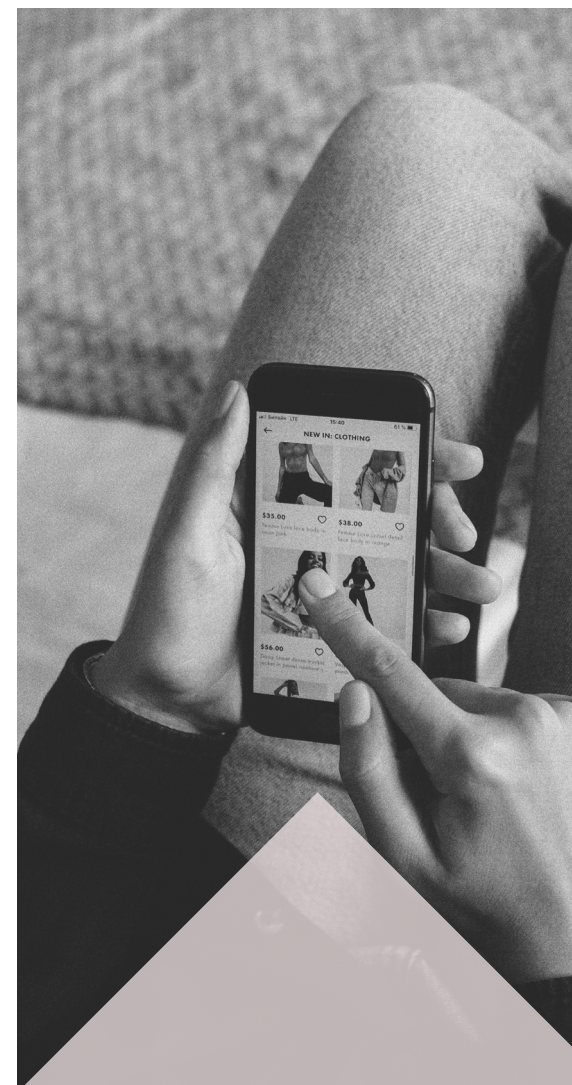
Teknologiska framsteg inom AI och datadriven personalisering har tagit konsumtionen till en ny nivå av individualisering. Genom att analysera kunders beteenden och preferenser kan företag skapa skraddarsyddna produkter och tjänster som passar varje individs unika smak. Konsumtionsupplevelsen har blivit en personlig resa, där varje kund känner sig som en prioriterad och uppmärksam individ. Negativa röster har förvisso rests mot utvecklingen där företag med spöklik precision kan förutspå kundernas önskemål, men det har också inneburit mer meningsfulla och relevanta marknadsbudskap vilket uppskattas av flertalet.

Trots den stora digitala kartläggningen av konsumenter kämpar handlarna att förstå dem bättre. Den motsägelsefulla konsumenten kan exempelvis köpa en t-shirt för 79 kronor för att i nästa ögonblick köpa ett par jeans för 3 000 kronor. Någon köper den billigaste borsten för 299 kronor ena dagen, för att nästa dag spendera 20 000 kronor på en avancerad robotgräsklippare. Många växlar konsumtionsmodus mellan ytterligheterna. De många motstridiga kraven på pris, kvalitet, bekvämlighet och miljövänlighet gör

det till en utmaning att förstå kunderna – liksom för kunderna att orientera sig i utbudet.

I ljuset av den tilltagande klimatkrisen har dock hållbarhet för många blivit den centrala drivkraften bakom konsumtionsbeslut. Medvetenheten om miljöfrågor har på så vis delvis förändrat hur människor handlar. Produkter som är mer hållbara och miljövänliga prioriteras, och kunder väljer att stödja företag med tydliga hållbarhetsinitiativ. Återvunna produkter, plastminskning och kretsloppsanpassade material har blivit normen, och konsumenternas röst spelar en avgörande roll i att forma företagsstrategier. Man väljer inte bara utifrån pris, utan även utifrån etisk standard.

Den sammantagna bilden av konsumtionen 2030 är spretig, där konsumentens många motstridiga krav och önskemål sällan kan jämkas samman. Den fortsatta teknikutvecklingen är emellertid det som främst präglar konsumtionen med personliga och smidiga shoppingupplevelser, allt oftare online. Men hållbarhetsfrågan blir alltmer angelägen i takt med den tilltagande klimatkrisen.

En digital shoppingrevolution

År 2030 har virtual reality (VR) helt transformerat sättet människor handlar och konsumerar. Genom avancerad VR-teknik och intuitiva gränssnitt har shopping blivit en både engagerande och realistisk digital upplevelse. Genom introduktionen av billiga – men fortfarande kraftfulla – VR-glasögon har allt fler valt att kliva in i virtuella köpcentrum, butiker och marknader.

Med en enkel handrörelse kan de bläddra igenom hyllor, ta upp produkter och inspektera dem i detalj, precis som om de höll dem i sina händer. Anpassningsmöjligheterna är gränslösa. Människor kan skapa personliga avatarer och prova kläder i virtuella provrum, justera storlekar och färger i realtid. De kan också testa smycken, prova olika hårfärger eller testa makeup-effekter innan de fattar köpbeslut.

När det gäller elektronik och möbler kan människor placera virtuella produkter i sina hem för att se hur de skulle passa in. Detta

elimineras osäkerhet och returer, samtidigt som det minskar den miljömässiga påverkan genom att minska onödig transport och förpackningsavfall.

Interaktionen med produkter har blivit mer informativ och interaktiv. Användare kan lära sig om produkter genom att interagera med dem i VR-miljön. Exempelvis kan de öppna apparater för att se hur de fungerar eller utforska ingredienserna i livsmedel.

Utvecklingen har skett till de fysiska butikernas stora fasa. När vi började tro att e-handeln skulle plana ut tog utvecklingen ny fart genom VR, vilket fått tusentals mindre butiker, ja till och med större kedjor och hela köpcentra, att gå under.

Drönarleveranser

År 2030 har drönarleveranser revolutionerat distributionslandskapet och blivit en integrerad del av vardagen. Teknologiska framsteg och regleringsreformer har banat väg för en ny era av snabb och effektiv varudistribution.

Städer och samhällen har anpassat sig till den nya verkligheten där våra skyar fylls av drönare som smidigt navigerar genom luften. Matvaror, mediciner, e-handelspaket och viktiga förnödenheter levereras till dörren på rekordtid, ofta inom minuter, eller i sämsta fall timmar, efter beställning. Traditionella leveransfordon har delvis ersatts av drönarflottor som snabbt och smidigt övervinner trafikstockningar och andra hinder.

Företag har anpassat sina logistiksystem för att dra nytta av drönarleveranser. E-handelsjättar har utvecklat avancerade drönarlandningsplatser och automatiserade system som möjliggör en sömlös och snabb leveranskedja. Mindre butiker och restauranger samarbetar med drönarföretag för att erbjuda sina kunder samma nivå av bekvämlighet och snabbhet.

Samtidigt har nya utmaningar uppstått. Luftutrymmet har blivit mer komplext och kräver avancerade system för att hantera säkerhet och undvika kollisioner. För att

inte tala om det nya fenomenet "drone jacking" där drönare styrda av kriminella försöker stjäla varor från en leveransdrönare. Regelverk och integritetsfrågor har utvecklats för att balansera fördelarna med drönarleveranser och skydda allmänheten.

Delningsekonomin genomslag

År 2030 har delningsekonomin tagit över Sveriges vardag helt. Genom avancerade teknologiska framsteg och en förändrad syn på ägande har landet genomgått en radikal transformation av våra konsumtionsmönster. Många har övergett traditionellt ägande av bostäder till förmån för "HemHär", en plattform som möjliggör enkel byte av bostäder baserat på livsstilspreferenser.

Samtidigt har "SvajpaBil" etablerat ett omfattande nätverk av självkörande elbilar, vilket har lett till färre ägda fordon och där många parkeringsplatser har omvandlats till gröna oaser.

I modevärlden har "DelaOutfit" på motsvarande sätt gjort det enkelt att hyra kläder för olika tillfällen, såväl för vardag som fest. Verktyg och utrustning delas genom "GrejGemenskap", och människor kan enkelt låna eller hyra verktyg för projekt utan onödigt inköp. Ja, till och med matdelning har blivit en del av kulturen, där "MatDelight" låter hemmakockar dela maträtter med grannar, vilket inte bara minskar matsvinn utan dessutom främjar granngemenskapen. Som en följd av den framväxande delningsekonomin har vi sett en minskad överkonsumtion och ett bättre resursutnyttjande, där en mer hållbar livsstil har tagit form.

Delning – förvisso på en mer kommersiell basis – har också fått ett genomslag inom näringslivet där kontorsplatser och shoppingytor delas och hyrs ut för att maximera användningen. Även mer specialiserade verktyg, maskiner och

instrument inom olika branscher blir mindre intressanta att äga för att istället hyras när de behövs.

Inställningen till ägande har vid 2030 således genomgått en dramatisk förändring. Föremål innehas vanligen ett kortare tag tills man tröttnar på dem och raskt delar dem vidare till andra. Strävan för många är inte längre att äga dyra saker, utan viktigare är att på olika sätt förbättra sig själv och resten av mänskligheten. Att äga prylar är inte längre statusfyllt. Stora delar av det traditionella ägandet är således utdött och man talar om ett flytande ägarskap där användning är det enda som räknades. Alla vill ha hålet – ingen borsten.

5. Börsen

Hur kommer svenskarnas ekonomi att förändras?

TRENDER:

Ökat ekonomiskt välbstånd:

Även om många gnisslar över den privatekonomiska situationen är det ekonomiska välbståndet i Sverige – över lag – på historiska rekordnivåer. Även om vissa drabbas av ekonomisk utsatthet förbättras de ekonomiska förutsättningarna för det stora flertalet över tid.

Digitalisering och teknologisk disruption:

Fortsatt digitalisering och teknologisk innovation förändrar arbetsmarknad, affärsmodeller och ekonomiska system. AI, automatisering och blockkedjan påverkar olika sektorer och skapar nya ekonomiska möjligheter och utmaningar.

Hållbarhet och tillväxt:

Fokus på hållbarhet ökar, och ekonomier över hela världen strävar efter att minska koldioxidutsläpp, främja förnybar energi och minska miljöpåverkan. Hållbarhet blir alltmer integrerat i affärsstrategier och politiska beslut.

Digitala personliga assistenter:

Teknologier som appar och plattformar för ekonomihantering används för att spåra utgifter, investeringar och sparande, vilket ger människor bättre kontroll över sin ekonomi.

Rörlig arbetsmarknad och flexibel inkomst:

Arbetsmarknaden blir mer flexibel med ökande möjligheter för många till distansarbete och projektbaserade jobb. Många anpassar sin ekonomi för att hantera oregelbunden inkomst.

Lågvarvare:

Allt fler väljer aktivt att minska sin arbetstid för att uppnå en mer balanserad livsstil med ökad fritid och ökat välbefinnande. Trenden drivs av en ökad medvetenhet om vikten av livskvalitet och personligt välmående, där vissa väljer att spendera mer tid med familj och vänner, fördjupa sina intressen och engagera sig i meningsfulla upplevelser.

Framtidsscenario

Trots de två ekonomiska kriserna under 2020-talet kan svenskarna vid år 2030 betraktas som rikare än någonsin. För det stora flertalet har privatekonomin förbättrats, helt i linje med den långsiktiga trenden. Förvisso, en del kommer på efterkälken, men vid internationella jämförelser är Sverige ett av länderna med lägst andel som lever i allvarlig materiell fattigdom. Sverige som nation ligger långt fram i många av de industrier och branscher som genererar ett högt värde, som IT, industri, sjukvård och utbildning.

Bostadspriserna har som en följd av det fortsatta ekonomiska välståndet fortsatt att klättra till nya rekordnivåer, särskilt för attraktiva platser där många vill bo. För de som har foten inne på bostadsmarknaden i form av bostadsrätt eller hus, har det lett till en kraftig ökning av deras förmögenhet. 80 procent av svenskarnas samlade förmögenhet kan nu tillskrivas de som är 50+. Utlåningen från banker har samtidigt eskalerat, men de ökande riskerna har också inneburit kraftiga politiska åtgärder för att hårdare reglera banksektorn. Verksamheten för mindre nogräknade låneaktörer har också begränsats genom hårdare reglering och många som erbjuder snabba, mindre lån har tvingats stänga ner.

För ungdomar eller andra med begränsade ekonomiska resurser har utvecklingen däremot varit negativ. Att komma in på bostadsmarknaden utan stadd kassa är svårt eller för vissa snudd på omöjligt. Röster har höjts, framför allt bland unga, att den ekonomiska snedfördelningen måste åtgärdas. Särskilt i betänkande att de bättre förmedlade dessutom har fått ordentlig avkastning på aktier och fonder, vilket ytterligare har förskjutit fördelningen av pengar hos medborgarna. För ju rikare människor i världen blir, desto fler söker sig till börsen för att få avkastning på sitt kapital. Det senaste årtiondet har bjudit på rejäla kursuppgångar på världens börser som en följd.

Den fortsatta digitaliseringen har utan tvekan blivit en stark kraft för förändring, med omformad arbetsmarknad och nya affärsmodeller som följd. Artificiell intelligens och automatisering har skapat nya ekonomiska möjligheter samtidigt som vissa traditionella jobb har försvunnit. Blockkedjan har infört en ny nivå av transparens och säkerhet i ekonomin, och kryptovalutor har blivit en legitim form av betalning och investering. Detta teknologiska skifte har gynnat entreprenörskap och nyskapande, och Sverige har blivit en hubb för innovation och teknologiska framsteg. Arbetsmarknaden har anpassat sig till en rörlig och flexibel struktur. Distansarbete och projektbaserade jobb är vanliga, och många har anpassat sig till

oregelbunden inkomst. Denna flexibilitet har gett människor friheten att balansera arbete och fritid på ett sätt som passar deras individuella behov och önskemål. En viktig komponent har varit innovativa tekniker som digitala personliga assistenter, vilka har gjort det möjligt för människor att ha en bättre kontroll över sin ekonomi. Appar och plattformar hjälper till att spåra utgifter, investeringar och sparande, vilket ger ökad medvetenhet om ekonomisk hälsa och planering. Detta har stärkt den finansiella medvetenheten hos befolkningen och gett dem bättre verktyg för att nå sina ekonomiska mål. En viktig del av den personliga kontrollen har i spåren av kraftigt fluktuerande energipriser blivit monitorering av elpriset. Innan man startar tvätt- och diskmaskin kontrollerar många elpriset för tillfället. Många initiativ tas för att uppmuntra till elförbrukning under perioder då det finns gott om förnybar energi, bland annat genom spelifiering. Jakten på bra tidpunkter gör det för många till en rolig upplevelse – vem blir bäst i grannskapet denna månad?

Digitala plånböcker och kryptovalutor har revolutionerat hur människor hanterar sina pengar och genomför transaktioner. Kontantanvändningen har minskat stadigt och utgör nu endast 7 procent. Riksbankens plan är att helt ta bort kontanter 2035. Betalningar har istället blivit en smidig och säker process, där kryptovalutor erbjuder snabba

och globala överföringar utan de traditionella begränsningarna. Denna digitala transformation har öppnat nya möjligheter för handel och finansiell flexibilitet. Till fasa för många traditionella banker som inte förmår ställa om.

Hållbarhet är numera kärnan i ekonomiskt beslutsfattande och i de flesta affärsstrategier. Koldioxidutsläppen i Sverige har minskat drastiskt genom införandet av förnybar energi och hållbara produktionsmetoder. Hållbarhet är inte längre ett modeord, utan en avgörande faktor som styr företagens vägval och konsumenternas beslut. Sverige har blivit en förebild för grönt näringsliv och har inspirerat andra länder att följa samma väg. Företagsledare ser alltså i allt högre grad till att balansera inte bara ägarnas krav, utan även önskemål från kunder, anställda, media och intresseorganisationer. Hos företag som inte tar tydligt ansvar för miljön och klimatet flyr både anställda och kunder.

Ett annat fenomen som alltmer börjar prägla Sverige är det som ibland kallas "lågvarvare".

Vissa har aktivt valt att minska sin arbetstid för att uppnå en mer balanserad livsstil med ökad fritid och högre välbefinnande. Många har tröttnat på vardagsstressen och köphysterin och som en motreaktion ifrågasätter de etablerade normerna för framgång. Är det verkligen bättre karriär, mer pengar och fler saker vi söker? Frågan blir ytterligare relevant när man väger in vad som ofta får försakats, såsom förhållanden, vänner och inre harmoni. Det finns en längtan efter mening och djup bland dem som inte längre får livspusslet att gå ihop. I vissa kretsar har det skapat en kultur där människor prioriterar tid med familj och vänner, fördjupar sina intressen och ägnar sig åt meningsfulla upplevelser som berikar deras liv.

Till skillnad från många andra länder tycks Sverige sammantaget lyckas med "the twin transition", där den digitala transformationen går hand i hand med hållbarhetsmålen. Välförhållanden fortsätter att öka, men allt mindre på bekostnad av fortsatta koldioxidutsläpp. Den stora utmaningen är att skapa en rättvis ekonomisk fördelning hos befolkningen. Den fortsatta automatiseringen av arbetsuppgifter

leder till förluster av arbetstillfällen, vilket kombinerat med den växande ekonomiska klyftan är en rejäl uppgift för politikerna att hantera. Förhoppningen är att det ökade ekonomiska välståndet ska ge utrymme för sådana progressiva steg för att nå en större social rättvisa.

Ukrainakriget eskalerar

Konflikten mellan Ukraina och Ryssland har nu pågått i snart ett decennium. Och det finns få tecken på en fredlig lösning. Istället har Ryssland utökat sina aggressioner och gått in med militär i Moldavien och Georgien. De tandlösa sanktionerna har inte lyckats med föresatserna. Ryssland visade sig vara oväntat kapabelt både militärt och ekonomiskt.

Oron för ett världskrig har tilltagit rejält, med följd att den globala ekonomin snudd på har kollapsat. Under trycket av den eskalerande krisen har vi sett omfattande handelshinder, investeringsflykt och stor osäkerhet på finansmarknaderna.

Sveriges export har drabbats hårt när handelsrutterna har störts och efterfrågan minskat. Exportberoende industrier som fordons- och tekniksektorn drabbas särskilt, vilket leder till förlorade arbetstillfällen och ekonomisk instabilitet. Svenska företag tvingas omstrukturera och anpassa sig till den nya verkligheten, vilket leder till ökad

arbetslöshet och minskad tillväxt. Och i spåren av detta har konsumtionsutrymmet kraftigt begränsats vilket har resulterat i minskad efterfrågan på varor och tjänster.

Många privatpersoner söker efter sätt att hantera det ekonomiska trycket och övergår till mer hållbara livsstilar, präglade av delningsekonomi och lokalproducerade varor. Regeringen har som en följd vidtagit drastiska åtgärder för att stabilisera ekonomin. Skattetrycket har ökat markant för att finansiera arbetsmarknadsåtgärderna och bibehålla det sociala skyddsnätet. Precis som under covid-19-pandemin har regering valt en expansiv politik, nu med satsningar på utbildning, innovation och infrastruktur. Det är en föga tröst att dagens prekära situation kan bli avsevärt värre, om Ryssland och Nato skulle ta till strid mot varandra.

Klimatflyktingkrisen

År 2030 står världen inför en alltmer påtaglig klimatkras, vilket leder till omfattande förluster av livsmedelsförsörjning, vattenbrist och ökade naturkatastrofer

i flera delar av världen. Länder som Bangladesh, Maldiverna och Etiopien kämpar med stigande havsnivåer, översvämningar och extrema väderhändelser. Dessa påfrestningar tvingar många människor att lämna sina hemländer i jakt på en tryggare framtid. Men även många välbeställda sydeuropéer packar sina väskor för att ge sig av mot kallare breddgrader.

I Sverige har effekterna av klimatförändringarna också blivit tydliga, men i ett globalt perspektiv är vi ändå förskonade från de värsta effekterna. Just därför har också Sverige blivit något som allt oftare framställs som ett framtida klimatparadis. I Sverige slipper man de heta sommartemperaturerna på uppåt 50 grader och stora delar av landet är också förskonat från översvämningar och skogsbränder. Det blir en sval fristad på väg mot klimatneutralitet.

Den ökande strömmen av klimatflyktingar har dock medfört en rad andra problem. Förutom det rent logistiska där miljontals

människor ska registreras, finna boende och en plats att nystarta sina liv på, sätter det också hård press på det offentliga. Sveriges regering har dock arbetat proaktivt för att förbereda sig på denna situation.

Samarbetsavtal med internationella organisationer och grannländer har skapats för att underlätta mottagandet av klimatflyktingar. Samhällen runt om i landet har öppnat sina dörrar för dem som flyr från sina hemländer. Samtidigt har program för yrkesutbildning och språkinläring utformats för att integrera dem i det svenska samhället.

Sverige har även spelat en aktiv roll på den internationella arenan genom att driva på för mer globalt samarbete för att tackla klimatkrisen. Landet har förespråkat starkare utsläppsminskningar och ger generösa bistånd till krisdrabbade regioner.

Medborgarlön

År 2030 har en revolutionerande förändring skett i arbetslivet och ekonomin. Artificiell intelligens har avancerat till en nivå där den effektivt utför många tidigare mänskliga arbetsuppgifter. Genom att automatisera stora delar av produktionen av varor och tjänster har AI frigjort människor från repetitiva och rutinmässiga arbetsuppgifter – till vilka allt fler arbetsmoment räknas.

Som ett svar på detta har basinkomst, eller medborgarlön som det oftast kallas, införts som en åtgärd för att hantera det skiftande arbetslandskapet. Varje medborgare har nu rätt till en grundläggande inkomst om 13 000 kr i månaden, vilket möjliggör en viss ekonomisk trygghet och frihet. De som har behov av en högre inkomst än så får fylla ut kassan med traditionellt arbete. Människor har nu möjlighet att fokusera på kreativa och mer meningsfulla sysslor som inte kan ersättas av maskiner.

Medborgarlönen har skapat ett samhälle med ökad jämlikhet och minskad ekonomisk osäkerhet. Människor kan utforska entreprenörskap, konstnärliga strävanden och personlig utveckling utan att behöva oroa sig för sin grundläggande överlevnad. Samtidigt har samhället blivit mer hållbart eftersom människor inte längre behöver arbeta mer än de behöver för att upprätthålla sin livsstil. Det betraktas av många som inledningen på en ny lyckobringande era i mänsklighetens historia. Med förbehållet för risken att AI försöker ta över mänskligheten.

Tack,

Den här rapporten är framtagen inom ramen för projektet Preview, som drivs av Science Park Jönköpings län och finansieras av Region Jönköpings län och Europeiska Regionala Utvecklingsfonden.

Vid frågor om rapporten, kontakta hello@sciencepark.se.

SCIENCE PARK

Pre>iew

MED STÖD AV
REGION JÖNKÖPINGS LÄN

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden